

OUTSOURCING NA STANICAMA TEHNIČKIH PREGLEDA VOZILA OUTSOURCING AT VEHICLE INSPECTION STATIONS

Agić Dragana, dr. sc.
Institut za privredni inženjering, d.o.o., Zenica
Zenica

Emeritus prof. Safet Brdarević, dr. sc.
Univerzitet u Zenici
Zenica

REZIME

Stanice tehničkih pregleda imaju potrebu za raznolikom opremom koja zahtijeva posebnu vrstu i način održavanja i kalibracije. Zbog toga stanice koriste usluge privrednih društava specijalizovanih za takvu vrstu poslova. Na taj način stanice imaju ispravnu i kalibrisanu opremu pod najpovoljnijim uslovima što osigurava zahtijevani kvalitet.

Ključne riječi: outsourcing, oprema, kvalitet

ABSTRACT

Technical inspection stations need a variety of equipment that requires a special type and method of maintenance and calibration. Therefore, stations use the services of companies specializing in this kind of business. In this way, the stations have the right and calibrated equipment under the most favorable conditions, which ensures the required quality.

Keywords: outsourcing, equipment, quality

1. UVOD

Outsourcing u suštini znači vanjski izvor, a najviše se ipak koristi značenje „davanje određenog posla vanjskim dobavljačima“. Outsourcing je jedan od načina racionalizacije, odnosno poboljšanja procesa i smanjenja troškova, posebno procesa poslovnih sistema. Najčešće je usmjeren na suženje radnog (proizvodnog) programa, na manju brojnost proizvoda, usluga ili drugih izlaza na tržište u sopstvenoj realizaciji. Ostalo što treba uraditi za kompletan nastup na tržištu je angažovanje vanjskih izvođača. Na taj način se postižu sljedeći efekti:

- Vršiti se određena specijalizacija opreme, ljudi i uređuje prostorna struktura;
- Omogućava viši tehnološki nivo i raznovrsnost bez posebnih investicija;
- Povećava se kapacitet radnih procesa;
- Povećava se mogućnost ispunjenja rokova isporuke proizvoda i usluga i njihovih kombinacija;
- Povećava se efektivnost radnih i poslovnih sistema u više komponenti- parametara tehničkih, ekonomskih, organizacijskih i drugih.

Primjena outsourcinga, odnosno vanjskih usluga je moguća za sve vrste radnih procesa i elemenata radnih sistema (kompletan proizvod i usluga, dio procesa i sistema, oprema, ljudi, prostor i njihove kombinacije).

U realnoj društvenoj reprodukciji najčešće se koristi u sljedećim situacijama:

- Pri zahtjevima za povećanim kapacitetima (na primjer godišnji i generalni remont postrojenja, kod radova sezonskog karaktera - turizam, poljoprivreda);
- Pri potrebi korištenja visokosofisticirane opreme u nekim kraćim vremenskim periodima (tehničke kontrole, atestiranja);
- Pri potrebi korištenja specijalizovane visokokvalifikovane radne snage, ograničenog vremenskog trajanja i frekvencije (tehnička dijagnostika, pregled i punjenje vatrogasne opreme);
- Pri potrebi korištenja opreme i ljudi sa posebnim ovlaštenjima (atesti, licence) i
- Razne kombinacije prethodnih situacija.

Zahtjevi realne reprodukcije odnosno tržišta idu ka:

- Manjim investicijama za realizaciju odabranog radnog programa poslovnog sistema;
- Što manjim angažovanjem radne snage, stalnih i obrtnih sredstava;
- Sve kraćim rokovima isporuke proizvoda i usluga;
- Sve višim zahtijevanim kvalitetom proizvoda i usluga;
- Sve većom cjenovnom konkurencijom.

Svi navedeni zahtjevi uslovljavaju korištenje vanjskih usluga ili outsourcinga. To se sve više koristi u svijetu. Često korištenje vanjskih usluga povremeno ili od slučaja do slučaja (ad hoc) prelazi u kooperaciju poslovnih sistema.

Razvoj informatičkih tehnologija, brisanje granica između zemalja često nazvano terminom globalizacija širi mogućnosti outsourcinga, kako prostorno, tako i u raznim vrstama djelatnosti [1].

U nastavku teksta će biti prikazano korištenje outsourcinga u specifičnim poslovnim sistemima - stanicama za tehnički pregled vozila.

2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE RADNOG SISTEMA STANICA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA

Radi provjeravanja tehničke ispravnosti motornih i priključnih vozila vrše se tehnički pregledi tih vozila [2,3].

Tehnički pregledi vozila obavljaju se na stanicama za tehnički pregled vozila. Stanica je u stvari prostor koji je izgrađen u skladu s važećim propisima i koji ima Pravilnikom propisanu opremu, kojom se vrši provjera ispravnosti motornih i priključnih vozila [4]. Sva ova mjerna oprema treba da bude ispravna a jedan dio mora biti kalibrisan u tačno određenim vremenskim intervalima. Danom isteka kalibracije opreme stanica tehničkog pregleda gubi pravo obavljanja tehničkog pregleda vozila [5]. Stručne institucije ovlaštene od strane Federalnog ministarstva prometa i komunikacija za nadzor stanica tehničkih pregleda vrše kontrolu da li je oprema redovno kalibrisana [6].

Svi uređaji koji se koriste za ispitivanje ispravnosti motornih i priključnih vozila moraju biti povezani sa računarskom opremom kako bi se vršila automatska pohrana podataka, da postoji mogućnost ispisa rezultata mjerenja, kao i grafičkog prikaza. Stanica je dužna voditi evidenciju o uređajima koji se kalibrišu i to:

- za svaki uređaj posebno (vrsta uređaja, marka, tip, serijski broj, godina proizvodnje, mjerni opseg i klasa tačnosti, datum puštanja u upotrebu, datum posljednje kalibracije),

- podatke o kvaru (datum nastanka kvara, datum popravka, potpis i pečat organizacije koja je izvršila popravak), te
- evidenciju o potpisu, odgovorne osobe koja je izvršila kalibraciju, uz ovjeru pečatom [5].

3. POTREBE I MOGUĆNOSTI KORIŠTENJA VANJSKIH USLUGA

Kako su poslovi kalibracije specifični, periodični i zahtijevaju skupocjenu opremu, stanice tehničkih pregleda vozila koriste outsourcing, odnosno unajmljuju odgovarajuće privredno društvo koje će izvršiti kalibraciju njihove opreme i o tome sačiniti odgovarajući zapisnik. Kalibraciju opreme vrši inspeksijsko, akreditovano tijelo. Pored toga inspeksijska tijela vrše i edukaciju osoblja koje je zaposleno na stanicama za tehnički pregled vozila i ta edukacija se najčešće odnosi na samo rukovanje opremom. Inspeksijsko tijelo vodi evidenciju o svojim klijentima i terminima sljedeće kalibracije, te na taj način olakšava zaposlenim na stanici tehničkog pregleda jer preuzima odgovornost vođenja vremenskog termina o sljedećoj kalibraciji.

Kao i svaka druga oblast i oblast kalibracije opreme za tehnički pregled vozila je regulisana određenim propisima i uputstvima. Inspeksijsko tijelo na sebe preuzima i obavezu praćenja zakonske regulative iz oblasti mjeriteljstva, čime takođe pomaže zaposlenima na stanici tehničkog pregleda, da bude u toku sa svim novim promjenama. Naravno, primalac outsourcing usluge je u još jednoj prednosti - ne mora zapošljavati nove ljude, čime smanjuje troškove poslovanja.

3.1. Kvalitet usluge koju pružaju akreditovana tijela

Akreditovana tijela koja vrše kalibraciju su privredna društva ili ustanove koje su specijalizovane za vršenje/pružanje tačno određenih usluga i ona su ovlaštena od strane Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine. Na taj način kvalitet usluge koju ona pružaju je znatno veći nego što bi bio kada bi korisnici usluga samostalno mogli obavljati određene poslove i zadatke iz te oblasti, što ni zakonski nije moguće. Nivou kvaliteta u prilog ide i činjenica da akreditovana tijela ne samo što vrše kalibraciju nego i detektovanje i popravak kvarova na mjernim uređajima na stanicama tehničkih pregleda vozila.

Privredna društva koja obavljaju tehničke preglede vozila su prije svega okrenuta osnovnoj djelatnosti- vršenju tehničkih pregleda vozila. Za poslove kalibrisanja opreme stanice tehničkih pregleda vozila angažuju (outsoursuju), akreditovana tijela za kalibrisanje mjernih uređaja na stanicama tehničkih pregleda i sklapaju ugovore [7] sa tim akreditovanim tijelima.

Na taj način stanice tehničkih pregleda poboljšavaju i kvalitet vršenja tehničkih pregleda, što je njihova osnovna djelatnost, jer se posvećuju samo tome a ujedno rade sa ispravnom i kalibrisanom opremom. Pri tome je kvalitet kalibracije opreme na visokom nivou, jer kalibraciju provodi tijelo specijalizovano samo za te poslove, koje raspolaže sa visokosofisticiranom opremom, kvalifikovanom radnom snagom sa posebnim ovlaštenjima. Kvalitet usluge se povećava i činjenicom da su dobijeni rezultati objektivni jer procjenu vrši nezavisno (neutralno) tijelo.

4. STANJE NA TRŽIŠTU PRUŽANJA VANJSKIH USLUGA

Na području Bosne i Hercegovine postoje svega tri akreditovana tijela koja imaju ovlaštenje od strane Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine da vrše kalibraciju mjernih uređaja na stanicama za tehnički pregled vozila. Ovaj podatak ustvari govori koliko je oprema kojom se vrši kalibracija skupocjena i koliko je posao kalibracije, kao i samo dobivanje ovlaštenja i statusa akreditovanog tijela, zahtjevno.

Zbog toga je stanicama tehničkih pregleda vozila isplativije, a što je i zakonska obaveza, da koriste outsourcing i plate samo uslugu, jednom ili dva puta godišnje (svi uređaji na stanicama tehničkih pregleda se kalibrišu jednom godišnje, samo uređaji za ispitivanje izduvnih gasova se kalibrišu dva puta godišnje) i dobiju certifikat o ispravnosti svoje opreme koji im garantuje prednost pri pružanju usluga [7].

5. ZAKLJUČAK

- Outsourcing je potreba modernog društva. On omogućava viši tehnološki nivo i raznovrsnost bez investicija, a takođe i veću efikasnost rada.
- Korištenjem vanjskih uluga vrši se racionalizacija i sredstava i vremena u poslovnom subjektu a kvalitet rada i rezultati su znatno bolji i ekspeditivniji.
- Outsourcing omogućava nesmetan redovan rad i neuplitanje vlastite radne snage u specifične vrste posla.
- Kao i u mnogim drugim oblastima outsourcing na stanicama tehničkih pregleda vozila je potreban, naročito kada je riječ o kalibraciji opreme kao jednoj specifičnoj i odgovornoj oblasti, jer od ispravne i kvalitetne kalibracije zavisi i kvalitet ispitivanja i dobijeni rezultati nakon obavljanja tehničkog pregleda vozila. Naravno, kada se uzme u obzir koliko je važna ispravnost vozila radi zaštite i ljudskih života i imovine, a naravno i okoline, značaj kalibracije je još i veći.
- Korištenje vanjskih usluga za kalibraciju opreme je jedan od najboljih primjera značaja outsourcinga, koja osim smanjenja troškova, u ovom primjeru, stanici za tehnički pregled vozila, doprinosi tačnijem dijagnosticanju stanja ispravnosti vozila.
- Kvalitet kalibracije se povećava samom činjenicom da isto tijelo i detektuje i otklanja kvar (ukoliko postoje), te na kraju vrši i samu kalibraciju.

6. REFERENCE

- [1] Brdarević, S: Održavanje sredstava za rad, Mašinski fakultet Zenica, 1998., Zenica,
- [2] Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 18/13, 8/17, 89/17 i 9/18),
- [3] Zakon o cestovnom prijevozu Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 28/06, 2/10),
- [4] Pravilnik o tehničkim pregledima vozila (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj 13/07, 72/07, 74/08, 3/09, 76/09 i Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 63/07, 78/07, 57/08, 4/09, 62/09),
- [5] Pravilnik o uslovima rada, organizacionim i drugim uslovima za rad stanica za tehnički pregled vozila (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 51/06, 11/09),
- [6] Pravilnik o stručnom nadzoru nad radom stanica za tehnički pregled vozila (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 51/06),
- [7] Agić, D., Brdarević, S., Klisura F.: Ugovor za izvođenje vanjskih usluga (outsourcing) u održavanju, 5. Konferencija „ODRŽAVANJE- MAINTENANCE 2018“, Zenica BiH, 10.-12. maj 2018., ISSN 1986-583009, p-p 231-237.